

6. Панасик Т.В. Формирование соматотипа и его связь с ростом организма человека в период первого детства / Т.В. Панасик, С.И. Изаак // Морфология. – 2000. – Т. 118, № 5. – С. 64-67.

7. Изменение показателей длины зародышей в зависимости от их возраста, вида и концентрации фиксаторов / В.И.Проняев, И.У.Свистонюк, Ю.Т.Ахтемийчук [и др.] // Матер. I Міжнар. конгр. з інтегративної антропології. – Тернопіль, 1995. – С. 277–278.

8. Федорців О.Є. Конституційні моменти формування патології дитячого віку / О.Є.Федорців, Л.А.Волянська, Е.І.Бурбела // Перинатология и педиатрия. – 2012ю – Т. 3, № 51. – С. 125-127.

9. Федорчук С.М. Соматотип як генетичний маркер сучасної антропології / С.М. Федорчук // Галицький лікарський вісник. – 2003. – Т. 10, № 4. – С. 85-87.

10. Хватов Б.П. Ранний эмбриогенез человека и млекопитающих: пособие / Б.П.Хватов, Ю.Н. Шаповалов. – Симферополь, 1969. – 183 с.

11. Nata I. Three-dimensional ultrasonographic assessments of fetal development / I.Nata, S.Acki, K.Nata [et al.] // Obstet. Gynecol. – 1998. – V. 91, N. 2. – P. 218-23.

ЖИТТЯ БЕЗ ШКІДЛИВИХ ЗВИЧОК

О.С. НЕЛЬГА, О.О. БОРИСОВСЬКА

*ДВНЗ «Національний гірничий університет»,
Дніпропетровськ, Україна*

Стійка тенденція до погіршення здоров'я молоді – найгостріша проблема сьогодення, і шкідливі звички відносяться до найбільш серйозних проблем суспільства, які торкаються здоров'я.

Часто молодь, перебуваючи під впливом виникаючих стресових ситуацій, не готова до їх подолання. Наслідком такої психоемоційної напруги є виникнення різних форм девіантної (не відповідної загальноприйнятим нормам) поведінки [1].

Шкідливі звички, такі як алкоголізм, тютюнопаління, наркоманія все більше стають нормою життя як молодих людей, так і дорослого покоління в усьому світі. Наслідки зловживання спиртними напоями мають незворотний характер, як для окремої особистості, так і для суспільства в цілому. Винятково великої шкоди завдає алкоголізм.

Особливе занепокоєння викликає вживання алкоголю підлітками та жінками, в тому числі і вагітними жінками, в результаті чого можуть народжуватися діти з різними відхиленнями. Для нашої країни профілактика алкоголізму особливо актуальна, тому що рівень алкоголізації суспільства досяг небувалого розмаху. Негативне ставлення суспільства до жінок, що п'ють, сьогодні змінилося на толерантне: за радянські часи неможливо було побачити жінку в пивних барах, або з пляшкою в руці на вулиці, а сьогодні це звичне явище. З пляшкою пива сьогодні дитина може йти до школи, і ніхто з дорослих не зверне на це увагу. Суспільство дізналося, що таке пивний алкоголізм, у психіатричні лікарні все більше потрапляє жінок і дітей з пивною алкогольною залежністю.

В Україні від алкоголізму щорічно помирає понад 40 тисяч осіб, а налічується більш ніж 900 тисяч алкоголіків. Від зловживання алкоголем у віковій групі від 40 до 49 років чоловіки помирають в 3,5 рази частіше, ніж жінки. За поширеністю вживання алкогольних та слабоалкогольних напоїв серед дітей шкільного віку Україна посідає одне з перших місць у світі, спостерігається тенденція до зростання дитячого алкоголізму [3].

Перейдемо до методів профілактики вживання шкідливих звичок підлітками.

Профілактична діяльність фахівців центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді (СССДМ) реалізується через індивідуальні (бесіда, консультація), групові (дискусія, семінар, зустрічі зі спеціалістами, залучення до волонтерської роботи, круглий стіл) та масові (акції, фестивалі, конкурси, зльоти, тематичні збори, поширення буклетів соціальної реклами профілактичного спрямування, виступи на радіо, у телепередачах) форми та методи роботи [4].

Сучасні дослідники вживають термін «педагогічна профілактика». Вони трактують його як комплекс цілеспрямованих колективних та індивідуальних впливів на свідомість, почуття і волю учнів з метою вироблення несприятливого ставлення до негативних впливів оточуючого середовища, попередження асоціальної спрямованості поведінки неповнолітніх, їхньої антигромадської поведінки й перебудови ставлення учнів до оточуючої дійсності в процесі перевиховання. Сутність профілактики полягає в розвитку почуття відповідальності підлітків за свою поведінку, яка сприяє глибокому усвідомленню не лише своїх прав, а й обов'язків [5].

Науковці використовують такі види та форми соціально-педагогічної профілактики алкоголізму [2]:

- наукова робота з визначення факторів, що впливають на характер алкоголізму, розроблення науково обґрунтованих рекомендацій щодо його соціально-педагогічної профілактики;

- організаційно-педагогічні заходи щодо створення середовища, що виховує за місцем проживання дітей та молоді (робота консультаційних пунктів із профілактики алкоголізму, освіта, виховання, організація дозвілля, бібліотеки, працевлаштування тощо);

- залучення різних соціальних інститутів, до яких ми відносимо і бібліотеки, у процес соціалізації дітей та молоді, створення в мережі соціальних служб умов для виявлення соціальних ініціатив, розвитку молодіжного руху та відродження традицій національного виховання (проведення масових свят, конкурсів, спортивних змагань, театралізованих дій);

- організація соціально-педагогічної та освітньої роботи з дітьми із сімей групи ризику (індивідуальна та групова робота з батьками й дітьми, з різними категоріями молоді);

- сприяння установам освіти, комітетам у справах неповнолітніх, спорту, культури та іншим організаціям у діяльності з профілактики негативних явищ серед молоді, в організації здорового способу життя неповнолітніх і молоді.

Таким чином, проблема профілактики алкоголізму є досить актуальною в нашій країні. Позакласна робота в загальноосвітніх закладах, заняття в гуртках палаців і центрів дитячої та юнацької творчості є ідеальним середовищем для

упровадження профілактичних оздоровчих програм для учнів. Молоді люди потребують інформації і можливостей для формування культури здоров'я, набуття необхідних життєвих навичок, а також доступу до послуг і консультацій з питань збереження та зміцнення здоров'я. У навчальних закладах слід впроваджувати тільки високоякісні профілактичні програми, які довели свою ефективність, та надавати роботу за даними програмами підготовленим педагогам та психологам. Профілактичну роботу серед учнівської молоді слід проводити у тісній співпраці з батьками. Дуже важливо залучати молодих людей до планування дій і активної участі у профілактичній роботі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Симатова О.Б. Психологія залежності / О.Б. Симатова. – Чита:ЗабГГПУ, 2006 – 308 с.
2. Трубавіна І.М. Соціально-педагогічна робота з неблагополучною сім'єю: навч. посіб. / І.М. Трубавіна. – К.: ДЦССМ, 2002. – 132 с.
3. Шкідливі звички учнівської молоді м. Ужгорода та ставлення школярів до них / Мелега К.П., Товт В.А., Кручаниця М.І., Щерба М.Ю. // Науковий вісник Ужгородського університету, серія «Педагогіка. Соціальна робота».2009. – Вип. 16-17.– С.142-144.
4. Діяльність центрів соціальних служб для молоді України: сучасний стан і перспективи розвитку / [кер. авт. кол. С. В. Толстоухова; В.В. Багай, О.В. Вакуленко, З.Г. Зайцева та ін.]. – К.: Академпрес, 1999. – 112 с.
5. Профілактика аддиктивного поведіння школярів: [учебн.-метод. посіб.] / С.Ф. Савченко, О.Г. Ивановская, Л.Я. Гадасина и др. – [науч. ред. А. К. Колеченко]. – СПб.: КАРО, 2006. – 288 с.

ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ДОСВІД

Н.В. КЛЮЧНИКОВА, Т.М. КАЛЮЖНА
*ДВНЗ «Національний гірничий університет»,
Дніпропетровськ, Україна*

Кожна людина є суб'єктом та об'єктом функціонування глобальної екосистеми. Але людина досі використовує її ресурси недбало, на основі традиційного підходу до неї, тобто, с позиції сили. А це в кожному мить може привести до незвернених екологічних наслідків та неминучої екологічної катастрофи. Однією із основних причин виникнення даної ситуації є відсутність у людей екологічної культури та недостатність екологічного виховання та знань.

На даний час в Україні відсутнє екологічне виховання, яке відповідає сучасним вимогам на усіх етапах розвитку дитини. Тому однією з основних причин виникнення проблем екологічної безпеки людства є:

- елементарна відсутність знань способів оптимального співіснування з природою. Екологічна освіта є невід'ємною частиною екологічного виховання, яке поєднує в собі формування поведінки, гармонійної з природою. Ще Д.К. Ушинський помітив, що логіка природи є найдоступнішою і найкориснішою